

Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem Sancti Thomæ Tomvs ...

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Magis distinguitur essentia à relatione, & attributæ, quam relatio à
persona. c. 5.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

sentia seu natura, & personalitate, quorum utrūque dicitur de ratione formali illius: sed alterum tantum dicitur eius natura, & essentia.

CAPYT V.

Magis distinguitur essentia à relatione, & attributis, quam relatio à persona.

16. **C**Um hætenus solam distinctionem esse dixerimus inter relationem & essentiam, inter essentiam & attributa, & inter ipsa attributa, eademque distinctio sit inter relationem & personam, ut inter paternitatem & patrem, & inter abstracta & concreta in vniuersum, quod nullus negat, reliquum est, ut explicemus, quæ horum magis inter se differant: hoc autem inquirimus in schola Thomistarum, qui non aliam distinctionem inter hæc concedunt, quam per intellectum: nam Scotus & alij, qui admittunt distinctionem ex natura rei, ea omnia, quæ hoc modo differunt, æque distinguunt. Omnes autem Thomistæ fatentur, magis differre per intellectum relationem ab essentia, essentiam ab attributis, & attributa inter se, quam differat relatio à persona, ut paternitas à patre: sed in hanc sententiam non eadem ratione conueniunt. Canar. in hunc articulum disputatione 3. par. 2. post 3. conclus. ut huius rationem assignet, notat duo, alterum est, eandem rem omnino ex natura rei, imo eandem secundum definitionem posse distinguere per nostrum intellectum, sicut Petrus distinguitur à se ipso, quatenus idem de se ipso prædicatur, & ponitur in propositione ut subiectum, & ut prædicatum instar aliorum, quæ inter se magis differunt, & vnum de alio prædicatur. Hoc modo putat differre abstractum, & concretum, ut humanitatem, & hominem, non quidem definitione, sed sola operatione intellectus: quia cum sit eadem res ex natura sua, & eadem definitio utriusque, intellectus alterum concipit ut in supposito, alterum ut abstractum ab eo. Deinde notat Canariensis dupliciter aliqua distinguere per intellectum, quædam existente aliquo in re ipsa fundamento, & hæc distinctio (inquit ille) fit per diuersas notitias de eadem re, quæ quidem ita se habet in essendo, sicut notitia in significando. Altera vero distinctio fit, nullo existente fundamento in re ipsa, sed solum in intellectu, & fit per diuersas notitias de re quæ non ita se habet in essendo, sicut notitia in significando.

17. *Probatur relatio minus distinguere à persona quam ab essentia.*

Impugnatur hæc ratio ex falso fundamento: illius duplici distinctioni.

Probat ergo minus differre relationem à persona, quam cetera, quæ diximus inter se: quia relatio à persona differt posteriori nullo modo sine villo fundamento in re ipsa: cetera vero priori modo existente fundamento in re, eo quod cetera differunt definitione: relatio vero, & persona non definitione, quia eadem est vtriusque, sed diuerso modo significandi, & ideo solo nostro modo concipiendi.

Ego vero quamuis existimem minus differre relationem à persona, quam cetera, quæ enumerauimus inter se, aliam tamen puto esse rationem minoris differentie, displicet enim mihi, semperque displicuit diuisio illa distinctionis, ut notauimus disputat. 117. cap. ult. Primo, quia vbi probauimus, omnis distinctio rationis habet fundamentum in rebus, & in nostro modo concipiendi, in rebus, non quia in ipsa re, quam per intellectum distinguimus, præcedat aliqua multitudo aut dis-

tinctio: sed quia quæcumque distinguimus, per ordinem ad aliqua diuersa distinguimus, nam Petrus à se ipso nec ratione distinguitur, sed idem nomen, vel etiam idem conceptus omnino idem repetitur, quod non est proprie distinguere, eum per intellectum, ut ibidem notatum est.

Secundo saltem est, quod ait Canariensis de distinctione rationis, quæ habet fundamentum in re. Nam notitia de re, quæ efficiunt distinctionem rationis, ita sunt diuersæ in intellectu, ut in re ipsa nulla sit diuersitas, quare non ita se habet intellectus tunc in intelligendo, sicut res ipsa in essendo. Si enim ea, quæ intellectu sunt distincta, sic essent in se ipsis, sicut sunt in intellectu, eorum distinctio esset ex natura rei, & non penderet ex intellectu, male ergo de huius Canariensis distinctionem rationis, quæ habet fundamentum in re.

Tertio doctrinam prædictam de distinctione habente fundamentum, & de ea, quæ non habet, non recte applicat ad præsentem difficultatem. Nam si respiciamus id, quod est in re ipsa Deo, non magis differt essentia à relatione, & essentia ab attributis, quam abstractum à concreto: hec enim omnia re ipsa indiuidua sunt, & abique distinctione, ut probatum manet: ergo non est distinctio, quæ habet fundamentum in re inter hæc potius, quam inter illa, sed æqua erit vtriusque ratio.

Fateor igitur inter relationem, & personam, concretum & abstractum minorem esse in Deo distinctionem rationis, quam inter essentiam & relationem, essentiam & attributa. Pro cuius explanatione notandum est id, quod dicere cepimus disput. 119. cap. 2. quamuis omnis distinctio fundamentum habeat in nostro modo intelligendi, & in rebus, instar quarum distincte concipimus, non autem in re ipsa, quam distinguimus, nihilominus vnam distinctionem rationis posse esse maiorem, quam aliam, & aliquando talis notitia, ut impediatur vnum de altero prædicari quædam enim differunt per modum diuersarum formarum, quarum vna non includitur in alia, sicut commune in particulari, & hæc est distinctio, quæ maior esse non potest: estque inter attributa ipsa inter se, & inter essentiam & attributa, inter essentiam etiam & relationem. Hæc differunt omnino de definitione, nec vnum de alio formaliter prædicatur, ut disputatione citata prædictum est: differunt autem ex parte directi significati, quia directe significata sunt veluti duæ formæ diuersæ, quarum vna non est de ratione alterius. Alia vero differunt quidem ratione, sed minus, sicut superiorius & inferiorius, commune & particulare, eo quod vnum includitur in alio: & hæc distinctio non impedit prædicationem vnius de alio. Abstractum & concretum alio modo differunt in Deo secundum rationem, non quia ex parte directi significati aliquid sit de conceptu vnius, quod non sit de conceptu alterius, sed quia ex parte connotati aliquid connotatur ab vno, quod non ab alio: tamen si ex parte directi significati non differant. Nam *Pater* directe significat relationem paternitatis, *paternitas* similiter: sed *Pater* connotat etiam naturam diuinam, in qua relatio subsistit, quam *paternitas* non connotat. Diuinitas vero & paternitas ex parte directi significati, & nullo modo ex parte connotati differunt, quia vtriusque est

gnificatur vt forma diuersa. Idem de attributis inter se collatis, & cum essentia dicendum est. Ceterum quamuis minor sit distinctio rationis inter abstracta, & concreta, quam inter essentiam & relationem, illa tamen sufficiens est, vt abstractū de concreto in sensu formali non prædicetur: quia si prædicaretur, multa essent concedenda absurda in sensu formali, vt quod paternitas intelligeret, generaret, si Pater, esset paternitas, sed de concretis & abstractis iterum quæst. 39. artic. 5. Quare vero distinctio eiusdem a se ipso non efficiat falsam propositionem, & vtrum vere ibi sit distinctio rationis & conceptus, an eiusdem solum conceptus, sicut & nominis repetitio, diximus dilucidatione illa 119. cap. 2.

DISPUTATIO CXXII.

An relatio diuina, vt concipitur diuersa ab essentia, sit aliqua perfectio.

Relationem in Deo nullam esse perfectionem, sentiunt Scotus, Durandus, Capreolus, & Caietanus. c. 1.

Refellitur predicta sententia. c. 2.

Relationem personalem in Deo esse perfectionem, ac proinde tres perfectiones relativas in eo concedendas esse putauit Gabriel, & alii. c. 3.

Predicta opinio impugnatur. c. 4.

Quomodo vna persona dici possit maior alia, non dignior, aut perfectior. c. 5.

Vtrius sententia. cap. 6.

CAPVT I.

Relationem in Deo nullam esse perfectionem, sentiunt Scotus, Durandus, Capreolus, & Caietanus.

Proposita quæstio non solum difficultatem habet in opinione Thomistarum, qui dicunt relationes ab essentia sola ratione distingui, vt nectiam in sententia Scoti, qui docet, distingui ex natura rei: cum enim vtroque modo relatio sit quædam entitas, & quælibet entitas sit perfectio, videtur in Deo esse tres perfectiones, sicut tres sunt relationes: quod sane aliquibus falsum, alijs autem verum videtur. Referamus ergo aliorum placita, vt quid nobis videatur distincte definiamus.

Prima igitur opinio sit, relationes in Deo secundum rationem formalem non esse perfectiones, neque imperfectiones aliquas. Quam tradiderunt Scotus in 3. d. 1. quæst. 1. & 4. & ex professo quodlib. 5. art. 1. & 2. Durand. in 3. d. 1. q. 3. num. 13. Capreolus in 1. d. 7. q. 1. art. 2. ad 3. contra primam conclusionem. Caietanus in hoc articulo circa solutionem 3. Nec oppositum docet 3. p. q. 3. art. 1. cum ait, personalitates esse infinite perfectas: quia, vt ibidem ipse notat, non debemus metiri personalitates diuinas cū relationibus, vt relationes reales sunt. Nam relationes reales non sunt infinite perfectæ formaliter, quatenus relationes sunt, sed quatenus sunt subsistentes: sic enim subeunt rationem personalitatis: quam quidem subsistentiam putat Caietanus relationibus provenire ab essentia, & ratione illius posse terminare viam hactenac. Quia si relatio diuina formaliter esset perfectio, sicut in Deo sunt tres reales relationes, sic etiam essent tres reales perfectiones, ex hoc autem duo sequerentur absurda, vnum esset, in patre fore aliquam perfectionem, quæ

Vazquez in 1. partem Tom. II.

non esset in alijs personis, sicut in Patre est aliqua relatio, quæ non est in alijs, quare quælibet persona careret aliqua perfectione. Alterum est, aliquam personam fore perfectionem alia, quia tres illæ perfectiones non essent quasi eiusdem speciei, sed omnino quasi diuersæ, & contrariæ, non ergo essent æqualis perfectionis, quia inæqualitas fundatur in diuersitate quantitatis, sicut dissimilitudo in diuersitate qualitatis, quare altera esset maior, quod est absurdum. Secundo probatur si paternitas in Deo est perfectio, esset infinita perfectio, includeret igitur omnem perfectionem, ac proinde filiationem, quæ est altera perfectio, quod est impossibile. His fere rationibus vtiuntur Scotus & Durand. Caietanus autem & Capreolus alio tertio modo confirmant. Quia nimirum relatio, vt relatio abstrahitur à perfectione, & imperfectione, forsitan quia existimant, secundum propriam rationem non inesse subiecto. Porro relationem non esse imperfectionem aliquam facile probant, quia relatio est in Deo, in Deo autem nulla potest esse imperfectio: ergo relatio non est imperfectio.

Secunda ratio.

Confirmatio.

CAPVT II.

Refellitur predicta sententia.

Hæc opinio mihi non probatur: existimo namque ad Dei perfectionem non minus pertinere relationes, quam attributa, primo, quia sicut Deus ob suam infinitam perfectionem potest esse sapientem, sic etiam ob eandem fecundus est, vt sit Pater, Filius, & Spiritus sanctus: negari ergo non potest, paternitatem esse aliquam Dei perfectionem, sicut sunt attributa. Porro fecunditatem, & relationes ad Dei perfectionem pertinere, non minus quam attributa, quamuis non eodem modo, hac ratione probatur. Quia sicut melius est Deo esse sapientem, quam non sapientem, ita melius est Deo esse Patrem, Filium, & Spiritum sanctum, quam non esse: illud autem quod melius est alicui rei, quam negatio illius, non potest non esse perfectio rei, quod enim alicui melius est, illi perfectius est, melius enim & perfectius idem sunt sicut bonum & perfectum. Ex quo inferemus cap. 4. relationes non solum ad perfectionem Dei pertinere, sed etiam esse perfectiones simpliciter simplices ipsius Dei.

Primaria ratio.

Secundo contra Scotum ex eius doctrina arguere possumus, nam, vt vidimus disp. 116. ca. 3. ideo probat ille attributum misericordie differre ab attributo iustitie, quamuis vnaquæque illarum sit infinita, quia infinitas cuiusque non extrahit eam extra suum genus, sed in suo genere reddit infinitam, ita vt infinita perfectio iustitie, non contineat in se infinitam perfectionem misericordie, sic ergo esse posset paternitas, quæ esset infinita perfectio in genere paternitatis absq; hoc quod in se contineret infinitam perfectionem filiationis, quare male arguit Scotus, cum ait, ideo paternitatem non esse perfectionem, quia deberet esse infinita, ac proinde in se contineret perfectionem filiationis.

Secunda ratio contra Scotum ex eius iustitia mensura.

Tertio, si relatio in Deo non esset perfectio, esset quidem imperfectio, nam perfectio, & imperfectio contradictorie opponuntur, perfectum enim est, cui nihil deest, imperfectum contra est, cui aliquid deest, si ergo paternitas non esset perfectio, sequeretur illi aliquid deesse, defectu cuius

Tertia ratio.